quando venit romam adductus ab his qui p̄erant iudee ob hoc quia ce
ſarem appellauit. Nam cum veniſſet romam duobus annis manſit in libe
ra cuſtodia. poſt etiam tranſiuit ad alias nationes que erant in circumitu
rome.

¶ Leonis. Dyaboli. qui ſicut petrus inq̄t tanq̄ȝ leo circumit rugiens q̄
rens quem deuoret. q̄
cum non poteſt a iuſti
cia amouere: vel de vi
ta vult tollere: ne alijs
prodeſſet. quod quia
non poteſt: inſultat ei
apoſtolus.

¶ Et aquilā. Aqui
la erat vir priſce apud
iſtos hoſpitabatur a
poſtolus.

C. I.

¶ Hanc epiſtolam a
poſtolus tito ſcribit.
queȝ creauit epiſcopū
commonens eum fore
ſollicitum eccleſiaſtica
diſciplina. debet enim
pontifex hīe mſ̄nā pie
tatē ⁊ pr̄is ſeueritatē.
vt ſit fortiſ ſupbꝰ. ⁊ ſua
uis modeſtis. vt non
habens timoris angu
lum. nec elationis ſup
cilium. vrat ⁊ luceat.
vnde in veſte legalis
pontificis erat coccus
bis tinctus qui habe
bat ſpeciem ignis. Ig
nis autem duo facit.
vrit ⁊ lucet. Ita ⁊ pon
tifex p̄dicationis gla
dio ſcilicet ignito elo
quio vrere debet mor
daci īcrepatione. ⁊ me
tuenda comminatōne
⁊ lucem fouendo blan
dis. ⁊ delectabilia pro
mittēdo. Ideo de mā
na dicitur. q̄ īdureba
tur ad ignē ⁊ liqueſce
bat ad ſolem. Et bacu
lus pontificis ab infe
riori pungit. ⁊ in ſum
mo ad anteriora exten
ditur in ſe rediens. q̄a
eccl̄aſticus doctor gla
dio verbi pungere de
bet. i. aſpere redargue
re peccantes. quod eſt
ex inferiori natura. et
correctos in anteriora
dirigere. ita tamen vt
ad propriam conſcien
tiam ſui conſideratiōe
redeat. ſi forte in ſe habeat que alijs annunciat.

ſ dyaboli vel neronis.
ſ vel ut.
leonis. Liberabit autem me domi
ſ etiam † ſ idem tibi ſpare licet
nus ab omni opere malo. ⁊ †ſaluū
ſ ducens.
faciet in regnum ſuum celeſte: cui
gloria in ſecula ſeculorum amen.

Saluta priſcam ⁊ aquilam: ⁊ one
ſ familiam† ſ ideo nominat illos. vt veni
ens per eos hos viſitet
ſifori domum. † Eraſtus remanſit
corinthi. Trophimum autem reliq̄
ſ propter imbres ⁊ frigo
ra commonet vt autumno veniret
infirmum mileti. feſtina ante hie
mem venire. Salutat te eubulus
ſ vel pu.
⁊ prudens ⁊ linus ⁊ claudia: ⁊ fra
† ſ poſt ſalutationem fratrum ipſe ſalutat quaſi
ſubſcribēs hoc modo do. ⁊c.
tres omnes. †Dominꝰ ihesus chri
† ſ Id eſt maneat veſtra dilectio ſ ne admonitus
iraſcaris. ſed potius
ſtus cum ſpiritu tuo. † Gratia voꝰ
† ſ Id eſt. fiant vera que hactenus dixi.
biſcum †amen.

¶ Epiſtola pauli ad Thimotheuȝ
ſecunda finit. Argumentum in epi
ſtolam ad Titum incipit.

Tituȝ commo
nefacit ⁊ inſtruit de con
ſtitutione preſbiterij. ⁊ de ſpiritua
li conuerſatione. ⁊ hereticis vitan
dis. qui in ſcripturis iudaicis cre
dunt. Scripſit autē ei ab athenis.

¶ Argumentum explicit. Epiſtola
pauli prima ad titum incipit.

C. I.

¶ Tito relicto crete epiſcopo ex ſimplicitate ⁊ humilitate nimis patienti.
Preſcripta ei ſua auctoritate vtili: ſcribit de epiſcopali officio imperioſe ⁊
poteſtatiue tractando a nicopoli.

¶ Eſt igitur intentio apoſtoli inſtruere Titum de epiſcopali officio atq̄ȝ
monere. vt illud imperioſe tractet. ⁊ hereticos vitet. Modus talis. Prio
ſalutat. Deinde inſtruit eū de epiſcopali officio. docens eū quid agere de
beat. ⁊ quales epiſcopos per ciuitates cōſtituere. Deinde q̄liter diuſos vel
ſexu vel etate vel ꝯditōe īſtruere dēat. Pꝰea monet eū de vitādis hereticis

¶ Seruus conditōne. nō tn̄ peccati miſera ſeruitute. Sȝ Dei q̄dam
nobilitate. q̄liter moyſes ⁊ dauid ſerui ſunt appellati ⁊ maria ancilla.

¶ Secundum fidem electorum. Id ē. quā tenēt vel qua ſaluan
tur electi dei. ⁊ ideo pro ea magis laborandum.

¶ In ſpem vite eterne. Hec res hic fructus apoſtolici officij. Per
hoc commendat officium apoſtolicum. non tepidiꝰ agendum.

¶ Promiſit. Sed quō promiſit. cū nondum homines eſſent quibꝫ pro
mitteret. quia ī eius eternitate ⁊ in ipſo verbo eidē coeterno iam p̄deſtina
tione fixum erat quod ſuo tempore futurum erat. Promiſit ergo ante tem
pora. quia in ſe eterno
ſic fixerat anteq̄ȝ tēpꝰ
eſſet. quod cuȝ creatu
ris cepit. Non enī poſ
ſumus dicere fuiſſe ali
quod tempus quādo
deus nondum fecerat
aliquid.

¶ Ante tempora
⁊c. Non recens pmiſ
ſio. ſ ante tp̄a omniū
ſeculoꝝ. ⁊ vt certiꝰ ſit.
Manifeſtauit. cō
gruis tēporibꝰ. i. ver
bū. i. filium. ſ eſt vita
eterna

¶ Filio ſecundū
communem fidē
Id ē. catholicā nō pri
uatam alicuiꝰ. catholi
con grece: cōmune vel
vniuſale dr̄ latine.

¶ Huius rei gra
tia. Primo dicit q̄d
agere debeat ⁊ qualeſ
ordinare preſbiteros ī
cipiēs ita. huiꝰ rei grā
⁊c. dū hec recolit ſicut
ei diſpoſuerat. monet
exequi

¶ Preſbiteros.
Ut paſtoralis cure o
nus facilius ſuſtineat.
p multos diuiſum.

¶ Sine crimine.
Si dixiſſet ſine pecca
to. nullus ī eccleſia re
cte poſſet ordinari mi
niſter. Multi eñ bapti
zati fideles ſūt ſine cri
mine. ſine peccato ꝟo
in hac vita neminem
dixerim. non quia pec
cati aliquid remaneat
qd̄ in baptiſmate non
dimittatur. Sed qꝛ ī
nobis in huius vite ī
firmitate manentibꝰ q̄
tidie fieri nō quieſcūt.
qui fideliter orātibꝫ q̄
tidie remittant. Quā
l bet valde iuſtū diſcu
tias in hac vita. nō eſt
tn̄ ſine peccato. Unn̄ io
hānes. Si dixerimus
qꝛ peccatum nō habemus. noſipſos ſeducimus ⁊ veritas in nobis non eſt
Sed plane. Multi iuſti dicti ſunt ſine querela quod intelligit ſine crimine
Nulla enī querela iuſta ē de his qui nō habēt crimen. Crimē ḡ eſt querela
i. peccatū graue accuſatōe ⁊ dānatōe digniſſimū. vt homicidium adulteri
um aliq̄ immūdicia fornicatōis. furtuȝ fraus ⁊ hmōi. ḡ cum ceperit homo
non habere incipit caput erigere in libertatem. Sed iſta inchoata eſt non
perfecta libertas.

¶ Unius vxoris vir. Poſt baptiſmum. qꝛ nouo homini nō ſtupra.
nec aliqua que ante fuerunt obſunt. Huic ſententie contradicit auguſ. his
verbis acutius intelligunt qui nec eum qui cathecuminꝰ vel paganus ha
buit alteram. ordinandum cenſuerunt. quia de ſacramento agitur. non de
peccato. Nam in baptiſmo peccata oīa dimittūtur. Et qui dixit. Si nup
ſerit virgo nō peccat: ſatis declarauit nuptias non eſſe peccatū. Propter

ſ nomine ſ humili
tas non tollit poteſtatem ⁊
Paulus ſer
dignitatem.
uus dei. Apoſtolꝰ
autē ihesu chriſti
ſ tenens ⁊ predicans fidem.
ſecundum fidem electorum dei. et
ſ ſecundum. † ſ Eſt veritas in liberalibus artibꝰ
que nichil ad chriſtianam religionem
agnitioneȝ †veritatis. que ſecundū
ſ id eſt. chriſti religionem.
ſ ⁊ hoc eſt. † ſ id eſt per hoc ſpe
rans vitam eternaȝ ꝉ ſ que quanto certior. tanto
minister debet eſſe ſollicitior
pietatem eſt †in ſpem ꝉvite eterne:
ſ vitam eternam.
quam promiſit qui non mentitur
ſ omnia † ſ vel eterna ſ quod idem
eſt. ꝉ ſ non ſolum rei effectum. ſed ⁊ in predi. ⁊c.
deꝰ ante tempora †ſecularia. ꝉma
nifeſtauit autem temporibus ſuis
ſ ſcilicet
verbum ſuum in predicatōne. que
ſ vt fideli
credita eſt michi ſecundum prece
† ſ Cui tu comparticeps. ſ cui in ſalute hominuȝ
minus obedimus. ſi quo modo remittimur
ꝉ ſ Paulus inquam ſcribit hanc epiſtolam.
ptuȝ †ſaluatoris noſtri dei ꝉtito di
lecto filio ſecundum communem fi
† ſ Et in ſcribendo primum ſalutat in hunc mo
dum ſ manifeſta ſunt hec.
dem: †gratia ⁊ pax a deo patre no
ſtro ⁊ chriſto ihesu ſaluatore no
ſ cū inde recederē
ſtro. Huiꝰ rei gratia reliqui te cre
ſ ad perfectionem † ſ mala in peccā
tibus addendo bonis ea que deſunt ⁊c.
te. vt ea que deſunt †corrigas. ⁊ cō
ſ ſingulas ſ epiſcopos.
ſtituas per ciuitates preſbiteros.
ſ id eſt quales conſtituendos docui ſ ſcilicet
ſicut ⁊ ego tibi diſpoſui. Si quis
ſ non peccō ſ peccato criminali. vel infamia
criminali ſ in quo ſpecies continētie et ſacramē
tum.
ſine crimine eſt. †vnius vxoris vir

ſanctitatem autem ſacramenti ſicut femina ſi cathecumina viciata eſt · non poteſt poſt baptiſmum inter virgines dei conſecrari: ita non abſurde viſū eſt bigamum non peccaſſe: ſed normam ſacramenti amiſiſſe · non ad vite meritum · ſed ad ordinationis eccleſiaſtice ſignaculum neceſſariā. Et ſicut plures antiquorum patrum vxores ſignificauerunt futuras ex omnibus gentibus eccleſias vni viro ſubditas · i · xpo. Ita noſter antiſtes · i · epūs vnius vxoris vir ſignificat ex omnibꝰ gētibꝰ vnitatē · vni viro xpo ſubditam. Itaqꝫ ſicut duobꝰ dominis ſeruire · ſic ab vno deo apoſtatare · ⁊ in alteriꝰ ſuperſtitutionem ire nō licet.

Filios habēs fideles. Nec ſaltem de luxuria accuſatos · vel ſibi non ſubditos. Alioquin nec ſpes in illo eſt corrigendi alios nec frontem habet ad alios taliū cohabitator.

Oportet enim ⁊c. Talis debet conſtitui. neceſſe eſt enim ad tractationem officij eū eſſe ſine crimine · i · irreprehenſibilem epm · hic aperte oſtendit preſbiterorum nomine epos ſupͣ fuiſſe deſignatos.

Contradicunt. Contradicentes enim non vno modo intelligendi ſunt pauciſſimi quippe nobis contradicunt loquendo · ſed multi male viuendo. Quis enim audet apertiſſime loquendo contradicere veritati: Nō contradicunt multi lingua ſed vita · quos redarguere bonum opꝰ eſt · grandis ſarcina clinus arduus.

Dixit quidam ex illis. Augꝰ. Iſte fuit. Epigmenides cretēſis in cuiꝰ libris hoc inuenitur · qui homo inter prophetas dei nō inuenitur · nec eius prophetia ad illa dei eloquia pertinet que iudeis ſunt credita · ⁊ ideo nomen eius non commemorauit apoſtolus ſicut ſolet commemorare prophetas dei · dicens ſicut ⁊ dauid dicit vel eſaias. Vel cum tacitis nominibus illorum dicit ſicut ſcriptum eſt ⁊ ea ſcriptura intelligitur in qua eſt autoritas dei. Homo autem ineruditus · canis rabioſus veritati oblatrans auſus eſt dicere iſtum de prophetis iudeorū fuiſſe · de quo ait apoſtolus. Dixit quidā ⁊c.

Dixit quidam ⁊c. Licet diuine auctoritati vn̄de voluerit quod verū inuenerit teſtimonium ſumere · ſicut ⁊ paulus vt legitur in actibus apoſtolorum cum loqueretur athenienſibus · ait de deo. In illo viuimus mouemur ⁊ ſumus · ſicut ⁊ quidam ſm vos dixerunt. Et de athenienſis are inſcriptione ait. Inueni aram in qua ſubſcriptum eſt. ignoto deo Ita diuina autoritas vndecunqꝫ ſumit · qd neceſſarium inuenit · ſ; non omnia q̄ ibi ſcripta ſunt accipienda ꝯfirmat. vn̄ in lege ꝑceptum eſt iudeis vt ſi mācipium gentile caperent eius pili raderent · ⁊ vnguiū incremēta abſciderentur. Deinde ad vſus domeſticos aſſumeretur · ita vanis atqꝫ ſuperfluis gentilium ſupſtitionū ⁊ poetarum ſententijs abraſis ⁊ deciſis · qd purū repertum fuerit ad miniſterium domus dei aſſumendum eſt.

ſ ſane fidei.
filios habens fideles · non in accu
ſatione luxurie: aut non ſubditos
Oportet enim epiſcopum ſine cri-
mine eſſe ſicut dei diſpenſatorem ·
non ſuperbum · non iracundum ·
† ſ Id eſt · non aliorum mentes aliter q̄ oporteat loquendo percutientem · vel non ferocem · non crudelem
non vinolentum · †non percuſſorē
ſ ſecularis.
non turpis lucri cupidum: ſed hoſ
ſ proximo
pitalem · benignum · ſobrium · iuſtū
ſ deo † ſ ab illicitis ira ſuperbia ⁊ huiuſmodi.
ſ amore.
ſanctum · †continentem · ampiectē
tem eum qui ſecundum doctrinā
ſ veracem.
eſt fidelem ſermonem: vt potens
ſit exortari in doctrina ſana: ⁊ eos
ſ obloquendo vel male viuendo
qui contradicunt arguere. Sunt
ſ in creta. ſ in ſe
enim multi etiam inobediētes va
ſ ad alios ſ circumuentionibus ⁊ cuiuſcunqꝫ generis fraudibus.
niloqui · ⁊ ſeductores. maxime au-
† ſ Id eſt · de iudeis qui ſub nomine chriſti iudaizare docebant · renati enī in chriſto · non puri erāt chriſtiani · quia partim legem · partim chriſtum venerari volebant.
tem qui de †circūciſione ſunt · quos
† ſ ideo quia ipſi ſunt · ſ totam familiam.
oportet redargui: †qui vniuerſas
domos ſubuertunt · docentes que
† ſ Et hoc faciunt ſ terrene rei · vel vt faciant proſelitos ſicut dominꝰ dixit ſcribis ⁊ phariſeis. Circumitis mare ⁊ aridam · vt faciatis vnum proſelitum ſ pro terrenis acquirendis.
non oportet † turpis lucri gratia.
ſ vere tales ſunt † ſ qui eos nouerat ſ quia eorum · bene naturā aperuit. ſ quod vtiqꝫ ad hoc dictum eſt · ne dei propheta videretur.
Dixit quidam † ex illis propꝛius
ſ etſi etiā aliorū ſ non dei
ipſorum propheta. cretenſes ſem-
ſ ſanguinem ſitientes
per mendaces. Male beſtie · ven-
ſ guloſi ⁊ ideo pigri † ſ ne minus credas ei quia gentilis · verba eius commendat apoſtolus
tris pigri. † Teſtimonium hoc ve-
† ſ docent quod non oportet ſ non vt ſoles molliter.
rum eſt. †Quam ob cauſam increpa
ſ · i · vt recte credant.
pa illos dure · vt ſani ſint i fide · nō
† ſ quia neſciunt vim ſcripturarum litteralis obſeruantie in qua nemo iuſtificatur apud deum
intendentes † iudaicis fabulis · et
ſ iam non dei. ſ vel auerſantur.
mandatis hominum auertentium
ſ docent enim de ciborum diſcretione cum nō ſit. † ſ Quaſi · vere ſe auertunt · quia. ſ humanis vſibus conceſſa ſ qui bona fide ſumunt ⁊ iuſti ſunt.
ſe a veritate · †omnia munda mun-
ſ per peccatum † ſ qui non credunt in deū vel deo.
dis. coinquinatis autem ⁊ †infideli
† ſ quia non ſunt digni bonis dei ſ Quaſi · non ex cibo eſt coinquinatio eorū · ſed ex malo intellectu ⁊ conſcientia peccatorum
bus nichil †mundum: ſed inqui-
nate ſunt eorum ⁊ mens ⁊ conſciē
ſ quia ſ verbis. ſ quidem.
tia. Confitentur ſe noſſe deum. fa-
ſ vnde iohannes qui dicit ſe noſſe deum ⁊ mandata eius · non · e · mendax eſt ſ deo
ctis autē negant: cum ſint abomi
odibiles. ſ nec habiles credere.
nati et incredibiles: et ad omne o-
ſ a deo reprobati vt non habeant graciam ad bene operandum.
pus bonum reprobi.

C. II.

ſ Illi docent qd non oportet.
Tu autem lo
ſ eatſ · i · doctrinā ſane fidei
quere que decent †ſanā
ſ ſcilicet ſ hortare
doctrinam. Senes vt ſobrij ſint ·
† ſ prouidentes fidei neceſſaria ſ vt habeant integram.
honeſti · pudici · †prudētes · ſani i
† ſ Similiter ſani ſ dei ⁊ proximi ⁊ in ipſo ordine charitatis. ſ tentationum ⁊ tribulationum
fide in † dilectione: in patientia.
ſ hortare etiam ſ eē
Anus ſimiliter in habitu ſancto ·
ſ crimina alijs imponentes vt ſolent facere adoleſcentulis ·
nō criminatrices · non vino multo

Mandatis hominum. Quia mandata legis poſt manifeſtam veritatem iam hominum non dei mādata ſunt

Auertentium ſe a veritate. Spūalis intelligēt ē. Quicqd enī aduerſus veritatem opponitur hūana inueteratio ē. Ideo mādata hoīm ⁊ fabulas appellat q̄ narrāt qꝛ neſcientes vim ſcripturarū ⁊ interiora · verborum legis colorē ſequuntur non ſaporē · putant enī nunqꝫ recedendū eē ab his que moyſes tradidit vtpote de eſcarum dīa.

Omnia munda ⁊c. Quod ipſi negant ideo quia in lege quedam moyſes prohibuit · ⁊ ab inmūdis mūda diſcreuit. Hoc autem non ſecundum naturas quas deꝰ creauit intelligi voluit: ſ; ſecundum ſignificationes. Omnia ergo munda ſunt mundis ſcdm naturas. Unde in geneſi. Vidit deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. Secundum ſignificationes q̄dam inmunda ſunt iudeis · nec nobis omnia apta ſunt · vel propter ſalutem corporum: vel propter conſuetudinē humane ſocietatis.

Factis aūt negat. Si negatio non tantum lingua fit · ſed etiam factis · certe multos inuenimus antichriſtos qui ore confitentur chriſtum ⁊ moribus diſſentiunt ab eo. Quiſquis factis negat chriſtum antichriſtus ē. Tales ſunt omnes mali catholici · qui non verbis ſed factis negant. Nolite ergo eſſe tanqꝫ de fide ſecuri · adiungite fidei recte vitā rectā vt chriſtum cōfiteamini ⁊ verbis vera docendo ⁊ factis bene viuendo. Nam ſi cōfitemini verbis ⁊ non factis · fides talium morum prope fides eſt demoniorum

C. II.

Suam doctrinam. Hec ſunt q̄ ad bonos mores pertinent.
In habitu ſancto. Vt ſcilicet earum inceſſus motus vultus ſermo preferant ſanctitatem.
Non vino multo ⁊c. Solent enim eſſe quedam que corporis frigeſcente luxuria vino ſe pro libidine dederunt

Bene docentes. Non quidem publice viros ſed priuate.
Ut viros ſuos ament. Quos naturali affectu naturaliter diligunt. amēt etiā pudica dilectōe. vt ſcȝ cū pudore viris debitum potius reddāt ꝙ̄ exigant.
Ut non blaſphemetur. Hoc ad ſenes ⁊ ad oīa ſuperiora pōt referre. q. hortare ſenes ⁊ anus ⁊ adoleſcentulas vt ita ſe habeant vt dixi. quod ideo facere debent: vt non blaſ. ⁊c.
Juuenes ſimiliter hortare. Qr iuuentus promptior ē ad lapſum. cōtineri iubetur qḋ vt facili⁹ ſit: magiſtrū iubet formā eſſe. vt qḋ docet verbis oſtendat factis. vt ita ꝓphani erubeſcant.
In omnibus teip. ⁊c. Oīs enī qui male viuit in cōſpectu eoꝝ quibꝫ ꝑpoſit⁹ eſt. quātū in ipſo ē occidit eos. etſi illi viuunt de miſericordia dī viuūt.
Ut doctrinam ſaluato. ⁊c. Hoc refertur ad oīa ꝑdicta. ſ. ad ſenes ⁊ anuſ ⁊ ſuos. q. hortare oēs ꝑdcos vt ita ſe habeāt. vt ꝑ ſcriptuȝ ē. vt ita ornēt in actibus ſuis doctrinam ſal. ⁊c.
Ornent. Ornamentuȝ doctoris ē honeſta vita diſcipuli.
Apparuit. Q. Oēs monēdi ſunt. qa omnibꝫ nat⁹ ē. nullum excluſit.
Uel gratia. Id ē. xp̄s qui ē gratia dei vel gr̄a dei ⁊ ſal. ⁊c. i. deus ⁊ ſaluator noſter. ſ. dei fili⁹ etſi inuiſibil' ſit in forma dei. tn̄ per gr̄am apparuit in forme ſerui.
Et aduentum glorię ⁊c. Qui non in infirmitate vt prius ſed in gloria ⁊ poteſtate veniet ꝑmia daturus ſm merita qui ī primo aduētu adeo humilis fuit ꝙ non ſolū erudinit. ſed etiā dedit ⁊c.
Sectatorem bonorū operum. Quia ad hoc redemit

† ſ vel vt doceant adoleſ. prudentiam. vel adole. hortare.
ſeruientes. † Bene docentes vt
prudentiā doceāt. Adoleſcētulas.
† ſ non modo carnali ſed ⁊ ſpirituali amore.
vt viros ſuos ament. † filios ſuos
† ſ doceant eas etiam eſſe ſ mentis intelligentia. ⁖ ſ corporis continentia
diligant. † prudentes. ⁖ caſtas. ſo
ſ in cibo ⁊ potu.
brias. domus curam habentes.
† ſ vt non diuitijs vel nobilitate inflate viris ſuis imparare deſiderent
benignas. † ſubditaſ ſuis viris: vt
ſ ſi male ſe habeant. † ſ doctrina euangelica. ſ ſi habent viros infideles quibus propēſius propter timorem dei obſequi debent vt hoc videntes non blaſphement nomen dei.
non blaſphemetur † verbum dei.
Juuenes ſimiliter hortare vt ſo
† ſ aug⁹. aliter paſtor occidit oues quantum in ſe eſt. ⁊ ſi ille viuunt.
brij ſint. † In omnibus teipſum
prebe exemplum bonorum operū
ſ vite vel corporis ſ ne leuis ſȝ autenticus
in doctrina. in integritate: in graui
ſ tuū ſit ſ loco dictum ⁊ tempore.
tate: Uerbum ſanum. irreprehen
ſ i. vobis contrarius.
ſibile. vt is qui ex aduerſo eſt. vere
atur: nihil habens malum dicere
ſ hortare. ſ ꝗbuſſi
de nobis. Seruos ſubditos do
bet, tā bonis ꝙ̄ malis. ſ que non ſunt contra deū
minis ſuis eſſe. in omnibus placē
† ſ hoc modo placere poterunt cum non muſitauerint cum dn̄i eos aliquid iuſſerint. ⁖ ſ eos debito ſeruitutis
tes. non † contradicentes. ⁖ nō frau
ſ etiam in minimis
dantes: ſed in omnibus bonam fi
ſ hoc refertur ad oīa.
dem oſtendentes: vt doctrinaȝ ſal
† ſ bonis operibus ⁊ fide ⁖ ſ actibus ſuis.
uatoris noſtri dei † ornent ⁖ in om
ſ per carnem ſ de⁹ per gratiam ⁊ ſi inuiſibilis.
nibus. Apparuit enim gratia dei ⁊
† ſ ad vtilitateȝ omnis generis hominū ſine quo non profuiſſet naſci ſ quantum ad ſe
ſaluatoris noſtri † omnibus homi
† ſ Exemplo vite ⁊ doctrine in quo eum ſequi dēs
nibus † erudiens nos. vt abnegan
ſ vane culture ⁊ ignorantiā.
tes impietatem ⁊ ſecularia deſide
ſ in nobis ſ ad ꝓximū ſ ad deū
ria. ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus in
ſ tam fragili ſ per hoc ſ certi ⁊ ſolliciti † ſ gloriam eternam
hoc ſeculo: expectātes † beatam ſpē
ſ vel manifeſtationem † ſ non hominis infirmi non mortalis. non paſſibilis vt prius
⁊ aduentum glorię † magni dei. et
ſaluatoriſ noſtri iheſu chriſti. Qui
ſ non ſolū erudiuit ſ per hoc ſumus ſecuri de ſpe ſ ad hoc.
dedit ſemetipſum ꝓ nobis. vt nos
ſ per ſanguinem ſ tam
redimeret ab omni iniq̄tate: et mū
ab originali ꝙ̄ actuali ſ vel peculiarē. i. ꝓpriuȝ
daret ſibi populum acceptabilem.
ſectatorem bonorum operū. Hec

ſ neſcientibus ſ ſciētib⁹ ſ negligētes vel rebelles.
loquere ⁊ exhortare. ⁊ argue cum
ſ ita cū impio ſ ꝓ ſimplicitate
omni imperio. Nemo te contēnat.

C. III.

ſ Et ſi habes imperiuȝ ſpirituale tamen admone
Admone illos
ſ regibus ⁊ ducibus ſ minoribus
principibus ⁊ poteſtatibus ſubdi
ſ illorum.
tos eſſe. dicto obedire. ad omne o
ſ nunꝙ̄ ad malum
pus bonum paratos eſſe. nemineȝ
ſ etſi premuntur ab illis
blaſphemare. non litigioſos eſſe:
ſ verbis ⁊ factis
ſed modeſtos: omnem oſtenden
ſ quia ſic infideles ⁊ perfidi ad futuram ſpem vocari poſſunt † ſ bonos vel malos
tes manſuetudineȝ † ad omnes ho
† ſ hoc ideo debemus. quia ⁊ nos aliquando fuimus quod ipſi. ſic ⁊ ipſi poterunt eſſe qḋ nos ſumus per eandem gratiam
mines †. Eramus enim ⁊ nos ali
quando inſipientes ⁊ increduli. er
ſ per mala opera ſ animi ſ carnis
rantes. ſeruientes deſiderijs ⁊ vo
ſ nocendi † ſ de aliorum ſucceſſibus.
luptatibus varijs. in malicia et † in
ſ ſi nocere non licuit † ſ vitam noſtrā ⁖ ſ deo vel alijs hominibus
uidia † agentes. ⁖ odibiles: odiētes
† ſ benignus ⁊ humanatus deus. vel larga miſericordia ⁊ clementia dei
inuicem. Cum autem † benignitas
† ſ mundo per carnem ſ vel nobis ꝑ fidem ſ apparuit. i. illuxit hominibus.
⁊ humanitas † apparuit ſaluatoris
ſ qr nulla bona feceramus nos
noſtri dei. non ex operibus iuſti
cię quę fecimus nos: ſed ſecunduȝ
† ſ ita forſitan etiā illos qui adhuc īcreduli ſ iā ſpe future ſalutis
ſuam miſericordiam † ſaluos nos
⁖ ſ baptiſmi. ſ in quo depoſito veteri homine generatur nouus
fecit. per ⁖ lauacrum regeneratio
† ſ quia qui credit quotidie magis ⁊ magis renouatur per ſpiritum in baptiſmo datum
nis † ⁊ renouationis ſpirituſſancti
ſ ſpiritum † ſ ad remiſſionem omnium peccatorum ad copiam virtutum
quem effudit in † nos abunde per
iheſum chriſtum ſaluatorem no
† ſ ad hoc vt iſtud addat ⁖ ſ interim in preſenti
ſtrum: † vt ⁖ iuſtificati gratia ipſius
ſ etſi nonduȝ
heredes ſimus ſecunduȝ ſpem vi
ſecundum rē ſ verax † ſ iſte ꝙ chriſtus ſaluauit ⁊ heredes fecit.
tę ęternę. Fidelis eſt † ſermo. Et de
ſ predictis † ſ alios ſ vel volo te confirmare ſcȝ eos qui credunt deo vt curent
his volo te † confirmare: vt curent
ſ alijs multis. vel ſibijpſis.
preeſſe bonis operibus q̄ credunt
† ſ predicta ſ ideo volo te de predictis cōfirmare alios quia ſ in ſe
deo. † Hec ſunt bona et vtilia ho
ſ alijs ſ de his confirma. † ſ vbi nec ſalus nec vtilis ſcientia.
minibus. Stultas aūt † queſtioēs

nos chriſtus. vt purā vitam ſectātes ⁊ repleti operibꝫ bonis dī heredes eē poſſimus.
Argue. Jam nō aſpere accipitur cuȝ ꝓ ſalute fieri ſciatur.

C. III.

Ad omne opus bonū ⁊c. Quaſi admone vt ad malū tardi ſint. ſed ad bonum pati ſcientes quid ſingulis perſolui oporteat quia ſingulis parat'

Eramus et nos aliq. inſi. Etſi philoſophi eſſent quidam noſtrum. vera tamē ſapientia carebāt.

Benignitas. ꝑ quaȝ dona nobis ſpiritualia abūde tribuit

Uel. Preeſſe. Id eſt. magi proficere ⁊ ſeipſis meliores fieri.

Hereticū hoīnem. Heretic⁹ eſt q̄ per verba legis legem impugnat. propriū ei ſenſum aſtruit ex verbꝭ legis vt prauitatē mē tis ſuę legiſ autoritate confirmet qui vitandi ſunt· quia frequentius correcti exercitatiores eſſent ad malum.

Proprio iudicio ſe damnat qui errorem laudat ⁊ veritatē vituperat.

Zenā legiſperitum ⁊c. Hoc dicit· ſꝫ quia peritior ſit appollo ſꝫ quia hui⁹ ꝓfeſſionis erat in ſinagoga.

Apollo. Epūs fuit corinthiorꝫ· q̇ ꝓpter ſeditōeʒ cōcitatā aduſū ſea pſeudo apl̄is diſceſſerat cuʒ zena ſocio ſuo ad titū cretēſē epiſcopū. Sed corinthijs iā ſedatis ꝑ epl̄as pauli mādat tito· vt ꝓuſqꝫ veniat nicopolim ꝓmittat eos ita ſollicite· vt nichil ī viatico illis deſit.

Ut nihil illis deſit ⁊c. Ideo iubet ſumptus illis neceſſarios dari· qꝛ dignū erat vt q̇ ſpūalia tradebāt non illis deeſſent carnalia.

Philemoni coloſſenſi q̄ nulla eccleſiaſticę miniſtrationis ꝓdit⁹ erat dignitate· ſꝫ vir laudabilis ī plebe familiares litteras mittit apl̄s ꝓ oneſimo ſeruo ei⁹ q̄ cum dāno ei⁹ fugerat· ſꝫ ab apl̄o audito euangelio baptizatus ē cui ⁊ veniā deprecatur apl̄us ſcribēs a roma de carcere. Et eſt intentō apl̄i implorare veniam oneſimo apꝺ philemonē. Modus talis ē. prius ſalutat illū cum vxore et filio. deīde agit gratias deo de bonis eorū cōmendans fidem ⁊ charitatē eorꝫ. poſtea philemonē obſecrat cū ei imꝑare poſſet· vt oneſimo ꝑcat ⁊ grās deo agat: qui talem illum recepit vt non ſuū eſtimet· ſꝫ dilectiſſimū fratrē· ac deīde dic̄ vt parꝫ ſibi hoſpiciū ſꝑanti ad ipm̄ ire

Uinctus. Non dicit apoſtolus qꝺ eſt nomē dignitatis ſꝫ vinctus qꝺ ē nomē humilitatis. qꝛ nō imꝑat ſꝫ orat. Eſt enī hic interceſſio pro oneſimo Iō quę humilitatis ſunt ꝯmemorat incipiēs ab iniuria ſua· vt dignitatem epiſtolę ſuę faceret. Sicut eī peccati cauſa vinciri obprobriū eſt ſic ecōtra ꝓ xp̄o cuſtodie vincula ſuſtinere maxima gloria ē. Eo enī tpē ī cuſtodia erat

ſ originum enumerationes. † ſ quas de lege faciunt vt de cibis quos alij aſſerunt diſcernendos. alij non

⁊ genealogias † ⁊ cōtentiones ⁊ pu

ſ vt quando inemendata ſcriptura de annis mathuſalem ⁊ de huiuſmodi alijs contraria vel īpoſſibilia ſentire videtur.

gnas legis deuita: Sunt enim in

ſ ſine fructu ſ falſe † ſ non ſolum hec deuita· ſed ⁊ correctionem poſtq̄ꝫ bis feceris.

utiles ⁊ vanę. † Hereticum homi

nem poſt primam ⁊ ſecundam cor

ſ cur: ſ perditus

reptionem deuita· ſciens quia ſub

ſ incorrigibilis. ſ ⁊ quia ſcienter peccat· vel ⁊ cum ſit.

uerſuſ eſt qui eiuſmodi eſt: ⁊ delin

quit primo iudicio condemnatus

ſ vt interim prouideant cretenſibus duꝫ ad me veneris

Cum miſero ad te arthemam aut

† ſ Ideo dicit quia vult eum videre cauſa affect⁹ ⁊ vt plenius confirmet in eccleſiaſtica diſciplina

tithicum· † feſtina ad me venire ny

copolim· Ibi enim ſtatui hyemare

ſ ſic erat in ſinagoga † ſ qui perfectus erat in ſcripturis.

zenam legiſperitum ⁊ † appollo ſol

† ſ coruꝫ que ad viaticū neceſſaria ſunt illis. ſ ita ſollicite.

licite premitte: vt † nichil illis deſit.

ſ vnde autem res illis ſ ·i· cretēſes vt ⁊ alij

Diſcant auteꝫ ⁊ noſtri bonis ope

ſ ſibijpſis ſ dādo miſtris ſ nō ad quelibet.

ribus preeſſe ad vſus neceſſarios:

ſ Quia iuxta parabolam arbor que non facit fructum bonum excidetur ⁊ in igneꝫ mittetur. † ſ ꝓpter compendium ſimul omnes conſalutatores ſignificat.

vt non ſint infructuoſi. † Salutant

te qui mecum ſunt omnes. Salu

ſ Id eſt· fideli affectu. ſ non ficte.

ta eos qui nos amant in fide. Gra

tia dei cum omnibus vobis amē.

Epiſtola pauli ad Titum explicit. Argumentum in epiſtolam ad philemonem incipit.

Philemoni familiares lr̄as facit pro oneſimo ſeruo eius: ſcribens ei ab vrbe roma de carcere per ſupraſcriptum oneſimum

Argumentuꝫ finit. Epiſtola pauli ad philemonem incipit.

Paulus vinctus chriſti iheſu.

ſ cuius etiam cauſa tu debes miſereri.

⁊ thimotheus fra

† ſ fratri. ſ prouentu virtutum ‡ ſ miniſterio predicationis.

ter philemōi † dilecto ‡ adiutori no

ſ vxori eius vt ⁊ hec virum oret † ſ filio e⁹ coloſſenſium miniſtro vt ⁊ hic patrem exoret

ſtro· ⁊ apie ſorori chariſſimę ⁊ † ar

† ſ toti familie vt ⁊ hi orent

chippo conmilitoni noſtro· ⁊ † eccle

† ſ Et ante alia ſalutat in hunc modum. ſ remiſſio peccatorum.

ſię quę in domo tua ē. † Gratia vo

ſ mentis ⁊ reconciliatio ad deum

bis ⁊ pax a deo patre noſtro et do

† ſ memorata bonitas mouere poteſt ad veniam

mino iheſu chriſto. † Gratias ago

deo meo ſemper memoriam tui fa

tiens in orationibus meis audiēs

ſ Id eſt· commendationem fidei tue ⁊ charitatis

† ſ fidem ⁊ charitatem.

charitatem tuam ⁊ fidem † quaꝫ ha

† ſ ꝑ opera fidei ⁊ charitatis ſeruit ſāctis ‡ ſ vel omnibus ſanctis.

bes in domino iheſu † ⁊ in ‡ omnes

† ſ communicans fidei noſtre fides tua vel quod alijs tua communicans euidens ſit· vt hoc merito agnoſcatur omne bonum eſſe in te per chriſtum.

ſanctos: vt † cōmunicatio fidei tuę

euidens fiat ī agnitione omnis bo

ſ hoc ideo oro· quia

ni in chriſto iheſu. Gaudiuꝫ enim

ſ in corde. ſ in aduerſis.

magnum habui· ⁊ conſolationem

ſ que non ſolo virtutis habitu in corde viguit ſꝫ etiam extra in opere manifeſtata eſt † ſ ‡ hac ‡ ſ interni affectus ſ quia ſanctis vtenſilia miniſtrauit

in charitate tua: † quia ‡ viſcera ſan

† ſ digne illos recipientem a ſuis laboribus quodammodo reſpirantes. ſ vel erga te

ctorum requieuerunt † per te frater

ſ quia ſeruis alijs multomagis mihi· quia ad bene faciendum promptus † ſ non dico poteſtatem ꝯtra tua licita

propter quod multam † fiduciaꝫ ha

ſ per chriſtum iheſum ſ etiam

bēs in xp̄o iheſu iꝑandi tibi qꝺ

ſ tuam vtilitatem ſ meā vel tuā

ad rem pertinet: propter charitatē

† ſ vnde ſupra. ſeniorem ne increpaueris ſed obſecra vt patrem ‡ ſ vita et etate.

magis † obſecro ‡ cum ſis talis vt

ſ ego ſ propter quod magis debes moueri.

paulus ſenex· nunc auteꝫ † ⁊ vinct⁹

ſ inquam

iheſu chriſti. Obſecro te pro meo

† ſ et ideo tenerius diligo ſ ī fide ‡ ſ cum eſſem.

filio quem † genui ‡ in vinculis one

ſ ꝺū infidelis ſ tua tollēdo.

ſimo· qui tibi aliquando inutilis

† ſ ſeruiendo· et per me tibi· cuius eſt quidquid tuus michi ſeruus fecit

fuit: † nunc autem ⁊ mihi ⁊ tibi vti

lis· quem remiſi tibi. Tu autem il

ſ vt filium vel meum in eo affectu. ſ va in pleriſqꝫ cat

lum vt mea viſcera ſuſcipe filium

meum chariſſimum. Quem ego

volueram mecum detinere: vt pro

Ideo ait paulus vinctus ⁊c. q· cui⁹ miſereri debes nō eē cauſa doloris· q̇d eris ſi immiſericors filiuꝫ cruciaueris.

Dilecto. Vel diligibili ſicut ī greco habetur· q̇· ſ· diligi meretꝰ

Gratias ago. Poſt ſalutationē de bonis grās agit ꝯmendās fidē ⁊ charitatem q̄ ideo ꝯmemorat· vt memorata boītas moueat eū ad veniam

Quā hēs in do· ihe· ⁊ in om· ſan· Quia enī in xp̄um credebat ⁊ eū diligebat: ⁊ ſāctis credebat ⁊ eos diligebat· ⁊ per opa fidei ⁊ charitatis chriſto ſeruiebat ⁊ ſanctis

Ut cōicatio ⁊c. Quaſi· fidem habes ⁊ charitateꝫ in chriſto ⁊ in ſāctis· ita vt communicatio fidei tuę euidēs fiat· i· vt fides tua cōicans fidei noſtrę vꝰ q alijs ex fide tua cōicas euidens ſit. Et ſꝫ

In agnitōe om· bo· in chri· ihe· i· ita euidens ſit· vt hoc merito cognoſcatꝰ omne bonuꝫ eſſe in te per chriſtum id eſt· omniū bonorum ſufficientia. Vel ita. Memor ſum tui· ⁊ gratias ago ī orōnibus habitis de hoc. Ut cōicatio fi· t· Id eſt· operatio fidei qua ſeruis chriſto ⁊ ſāctis. Euidens fiat in agnitione omnis bo. Quę ē In chriſto ihe. Id eſt cum cognitione boni ęterni· vt illud expectetur in premium. Hoc enim orat apoſtolus; vt operatio eius cum cognitione fiat bonitatis id eſt· vt tali mente operetur· vt in futurū inde exſpectet premiū iheſum chriſtum non retributionem temporalium.

Uiſcera ſanctorum. Id eſt· filij ſanctorum chariſſimi vel erga te propenſius ſanctorum affectus quieuit te ſcilicet conſolante· ⁊ refrigeratus eſt· quia bonum te per omnia inuenerunt.

Obſecro te. Magnum eſt non de humili· ſed de ſublimi ſi ſe inclinat ⁊ obſecrat.

Senex. Seni mag̃ etatis ſimilitudine debet obſequi.

Ut mea viſcera ⁊c. Oneſimū profugū recurrētem ad diuinū auxiliū